

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

XII. Negociationem indecoram esse dignitati Episcopali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

augendis suam ponat industriam. Et certè paucis immutatis de Ecclesiæ corruptoribus intelligi poterit id, quod de Reip. everforibus scribit Sallustius in *Catilinâ*: Namque uti paucis verum absolvam per illa tempora quicungq; Remp. agit avere, honestis nominibus, alii, sicuti jura populi defenderent, pars, quo senatus auctoritas maxima foret, bonum publicum simulantes, pro sua quisq; potentiâ certabat.

CAP. XII.

Negotiationem indecoram esse dignitati Episcopali.

I.

Negotiatio promiscuè omnis à clericali qualicumque statu valdè aliena est propter fraudem & perjuriam, quibus obvia est. Unde negotiatores in infimâ fidelium classe recensentur, quod longè omnium absint à ratione vitæ in Evangelio præscriptâ. Epiphanius in *calce Panar. num. 24.* Negotiatores non admodum probat (Ecclesia) sed in omnium infimo loco constituit. Et Joh. Chrysostomus homil. 22. in *Matth.* ubi respici jubet volatilia, quæ non vitant more cauponum & negotiatorum: *Hac enim, inquit, desperatorum omninò professio est.* Ratio hæc optimè deducitur ex Ecclesiastici cap. XXVII, vers. 1. seq. Rei indifferentis gratiâ (i. e. ejus rei, quâ homines bonâ fide & conscientiâ carere possent, ut mercatores & caupones lucro) peccaverunt multi, & qui quarit abundare, oculum avertit. *Inter compages lapideas pangitur clavus, & inter venditionem atq; emptionem peccatum ulterò citrog, teritur.*

II. Dum ergò Clerici in universum omnes quasi in exemplum constituti sunt, quod reliqui Ecclesiæ cives sequi & imitari debeant, admittendi illi hautquaquam erunt ad tale vitæ genus, quod crebris & quotidianis & tam lutulentis vitiis atque peccatis expositum est. Monitorem ea de re habemus Paulum 2. *Tim. II, 4.* nemo militans implicat se negociis secularibus, τὰς τῶν οἰκονομικῶν (negociis ad rem familiarem eamque augendam pertinentibus) ut ei placeat, à quo delectus est miles. Atque idcirco hortatur Timotheum, ut laboret, sicut bonus miles Jesu Christi. Hic verò Dux & Archistrategus militiæ suæ Ecclesiasticæ omnem prohibuit perversam de rebus hujus vitæ sollicitudinem *Matth. VI, 25.* Vix enim fieri potest, ut non deficient subinde à Deo, & nummum veluti deastrum & idolum turpissimum colant, qui lucro quærendo intenti sunt, & ex mercimoniis factò compendio capiuntur. Mercator namque facilè virtutis obliviscitur, nec

de honesto, sed de utili frequenter cogitat, vota que sua de lucro solum concipere solet, adeo ut plerumque verum existat id, quod scribit Paulus [Ctus in l. 44. §. 1. ff. de adilit. edict. id genus hominum ad lucrum potius vel turpiter faciendum pronius est.

III. Et hoc est, quod tam odiosas reddidit negotiationes, ut Christianis promiscue omnibus minus convenientes eas judicent nonnulli Ecclesie Doctores. Chryostomus homil. 38. ad Matth. cap. 21. *Ejiciens Dominus vendentes & ementes de templo. significavit. quia mercator nunquam potest DEO placere, & ideo nullus Christianus debet esse mercator: aut si voluerit esse, proisiat de Ecclesia, dicente Propheta: quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini. Quemadmodum enim, qui ambulat inter duos inimicos, volens ambobus placere, sine alloquio mali esse non potest, sed necesse est, ut iste male loquatur de illo, & ille male de isto: sic mercator sine mendacio & perjurio esse non potest. Sed substantia talium stabilis esse non potest: neq. ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodum enim si triticum aut aliud tale cernas in cribro, dum huc & illuc jactatur, omnia grana paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi stercus: sic de substantia negotiatorum novissime nil remanet, nisi solum peccatum, &c. Legitur apud Gratianum c. ejiciens. dist. 88.*

IV. Quanto magis Clericis prohibere oportuit tales negotiationes, quippe qui & doctrina & vita sanctitate atque exemplo erudire debent sibi commissos. Atque huc tendunt plurima veterum Conciliorum decreta, tum & Pontificum & aliorum Ecclesie Præsulum responsa. Concilium Eliberinum can. 19. *Episcopi, presbyteri, diaconi, de locis suis negociandi causa ne discedant, nec provincias circumeuntes questuosas nundinas sectentur, ad victum sibi conquirendum filium, libertum, mercenarium, amicum, aut quemlibet mittant, &c. Concilium Arelatense II. can. 14. Si quis Clericus pecuniam dederit ad usuram, aut conductor aliena rei voluerit esse, aut turpis lucri gratia genus aliquod negotiationis exercuerit, depositus à Clero à communionem alienus fiat. Sic & Synodus Cabilonensis II. c. 12. & 44. presbyteros, diaconos, monachos fieri villicos, in tabernis bibere, concellariorum publicos esse, & nundinas insolenter peragrare, penitus inhibendum decrevit. Et Aurelianensis Synodus III. c. 26. prohibuit, ne Clericus pecuniam commodet ad usuras, nec de prestitis beneficiis quicquam amplius, quam datur, speret, nec in exercendis negociis turpis lucri cupiditate verferetur, ut publici negotiatores, qui ad populares pensam observant, aut sub alieno nomine interdicta negocia exercent. Eoque pertinent omnes alii Canones, qui pecuniam fœnori dare & qualiacunque commercia exercere interdiciunt.*

V. Inde verò conficiunt Doctores, Clericos adversus canonum decreta mer-

ta mercimoniis operam dantes, pro secularibus haberi, fori privilegium amittere, & coram iudicibus Laicis & Consulibus mercatorum conveniri debere. De quo articulo videri possunt Joh. de Salas *de empt. & vend. dub. 3.* Benvenut. Stracha *de mercatur. part. 3. n. 9.* Munnoz de Escobar. *de ratiocin. administrator. c. 7. n. 38.* Ferrand. Valq. *de success. lib. 1. §. 10. num. 648.* Antonin. Diana *part. 1. tr. 2. resol. 47. & part. 3. tr. 1. resol. 44. & part. 4. de tr. 1. resol. 28.* Petr. Wading. *de contract. disp. 7. dub. 13.* Id quod tamen locum non habere voluit, nisi trina præcesserit admonitio, secundum constitutionem Honorii III. Pontificis, *c. ex literis 16. X. de vit. & honest. Clericor.* Sed quam ipsam in desuetudine abiisse testatur Johannes Vanez Parlador. *lib. 1. rer. quotid. c. 3. n. 4. 5.* Conf. Renat. à Valle in Hipparch. p. 119. Franc. Florens in *Dissert. Jur. Can. pag. 223.*

VI. Nec tamen omnis promiscuè prohibita Clericis fuit olim negotiatio. Canon enim Concilii Eliberini supra adducto adjecta hæc leguntur verba: *Si negociari voluerint, intra provinciam negocientur.* Tacite istam continentia sententiam, non esse turpem Clerico negotiationem, quæ intra provinciæ limites exercetur. Sed & jus civile Clericorum, qui commerciis dant operam, sulcipit patrocinium, dum perquam eleganter Constantius Imperator anno cccclvii. in *l. 2. C. d. Episc. & Cler.* non tantum immunitatem illis concessit, ne perinde, ut alii negociatores, ad aliquam præstationem competentem vocentur, verum etiam de ergasteriis & tabernis eorum, imò & hominibus, quorum opera in mercimoniis utuntur, nullâ additâ reprehensione, aut vituperio, aut improbatione verba facit, iisdemque certa privilegia largitur. Quò & facit alia ejusdem Imperatoris constitutio in *l. 10. C. Theod. de Episc. Eccles. & cler.* Quâ utraq; tamen constitutione ita describit istam Clericis concessam negotiationem, ut facile intelligi queat, non omne lucrum illis licitum esse, sed id tantum, quod pietatem promovet, & intra leges honestatis continetur.

VII. Glossa canonica *ad can. negociatorem dist. 88.* differentiam statuit inter jus civile & Canonicum, & jure civili quidem Clericis mercaturam permissam, jure Canonico verò planè prohibitam esse ait. Eam sequitur Benvenut. Stracha *d. l.* Et sanè generaliter concepta est juris Canonici sententia apud Gratianum in *c. nulli 4. dist. 44.* ubi dicitur: *Nulli Clerico licet tabernam aut ergasterium habere.* Ille canon desumptus esse dicitur ex canone 9. Synodi Quinisextæ in Trullo habitæ. Sed illius synodi verba paulo aliter se habent hoc sensu: *Nulli liceat Clerico cauponariam habere tabernam, καπηλειὸν ἢ γαστήριον,* sive ut Antonius Contius vertit, tabernarium ergasterium. De cauponâ enim sermonem esse, totus contextus ostendit. Atque sic etiam explicat Zonaras: *Turpe siquidem, inquit, atq; ab ordinis dignitate vehementer alienum, exercenda caupona clericum præsidere, excipien-*

diu hominibus, apponendis ferculis presto esse, pincernæ, quodammodo operam ac ministeria hospitibus exhibere. Taberna autem cauponaria non est taberna mercatoria, uti apparet ex l. 34. ff. de pignor. & l. 13. ff. de instrum. vel instrum. leg.

VIII. Sed enim necesse non est, ut aliquam hinc fingamus differentiam juris civilis & canonici, dummodo juris civilis textus eâ, quâ decet, diligentia attendatur. Non enim probat eam mercaturam, quâ Clericus lucrum quærit, ut inde sibi opes colligat, sed quâ victum sibi quotidianum comparat, & quod superest in usum pauperum atque egentium erogat. Propter distributionem hanc in pauperes dicitur ab Imperatore id, quod ex Clericorum ergasteriis vel tabernis colligitur, lucrum religionis. Ad victum autem comparandum mercaturam Clericis eo tempore licitam fuisse, non tantum canon Concilii Eliberini antea citatus ostendit, sub hac tamen limitatione, ut intra provinciam negotiatio instituat & quæstuosæ extra provinciam nundinæ omittantur, sed etiam textus in l. 15. C. Theod. de Episc. Eccles. & Cler. ubi hæc habentur verba: *Clerici debent immunes à collatione præstari, si exiguis admodum mercimoniis tenuem sibi victum vestitumque conquirent.* Si jam addatur ex d. l. 2. C. de Episc. & Cler. quod superfluum ex mercatura Clericorum congestum in usum pauperum atque egentium ministrari oporteat, & quod istud Religionis lucrum existimari debeat, nulla sanctior, nulla honestati magis congrua erit mercatura.

IX. Qui in artem redigere & compendio comprehendere doctrinas consueverunt, triplicem faciunt negotiationis speciem, *Primam* dicunt esse negotiationem œconomicam, quæ instituitur ad necessariam familiæ suæ sustentationem: *secundam*, politicam, civitatum, exercituum, & aliarum universitatum gubernatoribus competentem, eum in finem institutam, ut publicis populi necessitatibus succurratur: *tertiam* vocant lucrativam, quâ scilicet quis aliquid emit, ut illud postea carius vendat, & hanc a jure exerceri duplici modo: primus est, quando emptor rem, quam emit, per artificium & industriam suam mutat & in aliam formam vertit, atque propterea carius vendit: secundus modus est, quando quis emit, ut carius vendat, nullo addito artificio, nec mutatione in meliorem formam, & hanc propriè statuunt esse negotiationem. Ex his tribus speciebus Clericis secundam & tertiam in secundo modo interdictam esse dicunt, non primam, non tertiam in primo modo. Conrad. Summenhart. de contract. tr. 3. qv. 52. Joh. Medina de reb. restit. quest. 31. Sig. Scaccia de commerc. §. 1. quest. 7. part. 2. ampl. 11. num. 7.

X. Illud ego asseverare ausifim, mercaturam, quæ Clericis in l. 2. C. de Episc. permittitur, non denotare talem negotiationem, quâ emi solet res, ut carius vendatur, non mutatâ planè rei formâ; sed videntur mihi tum temporis Clerici emisse aliquas res, easque deinceps artificiosâ manu & per

& per industriam suam mutasse, atque in aliam formam redegit, & sic mutatas planè tenui lucello vendidisse. Et tale mercimonium, ut dixi, Clericis non est indecorum, nec ergò interdictum, uti præter supra adductos consentiunt uno ore alii omnes. Vid. Camill. Borell. *decis.* 7. n. 68. Claud. Tutius *allegat.* 14. n. 3. 4. Gulielm. Redoan. *de spol. Eccles. quest.* 2. n. 36. Benvenut. Stracha *de mercatur. part.* 3. n. 5. Joh. Azor. *institut. moral. part.* 2. lib. 7. cap. 5. Augustin. Barbola *de jure Eccles. lib.* 1. cap. 40. n. 114.

XI. Insuper verò hoc ostendit dicta constitutio in l. 2. C. de Episc. & Cler. fuisse seculo post Christum natum quarto Clericis quibusdam suas tabernas & ergasteria, in quibus sibi victum utcumque conquirebant. Nec enim tum temporis decimæ in tam frequenti usu erant, uti sequioribus temporibus invaluerunt, quanquã in Matisconensi Concilio II. quod finiente seculo sexto habitum fuit, leges de decimis locis sacris præstandis longis temporibus à Christianis custoditæ dicantur. Vivebant namq; olim & alimenta sua capiebant Clerici ex oblationibus, quæ à singulis comunicantibus (à non comunicantibus enim tales non recipiebantur) fiebant, sed quæ in tenuioribus Ecclesiis sæpenuerò & ipsæ admodum tenues erant. Hinc vehemens illa Cypriani de matronis locupletibus querela *lib. de opere & elemosyn.* Locuples & dives es, & dominicum celebrare te credis, quæ corbo nam omnino non respicis: quæ in dominicum sine sacrificio venis: quæ in partem de sacrificio, quod pauper obtulit, sumis. Mirum igitur non est, clericos aliunde sibi victum quandoque comparasse, exemplo Apostolorum, qui & ipsi manibus suis alimenta sibi quæsierunt. c. 2. & 3. dist. 91. Conf. Claud. Espenæ. *digress. lib.* 2. c. 16. Et hoc ipsum præscripsit Concilium Carthaginense IV. *can.* 51. Clericus quantumlibet verbo DEI eruditus artificio victum querat.

XII. Ne autem exigua ista mercimonia, quæ Clericis licita esse voluerunt Imp. Constantius & Constans in l. 15. Cod. Theod. de Episc. justam quantitatem egrederentur, permiserunt Imperatores sequentes Gratianus, Valentinianus & Theodosius in l. 11. C. Theodos. de lustrat. collat. Clericis intra Illyricum & Italiam in denis solidis, intra Gallias in quinis denis solidis immunem usum conversationis seu negociationis, id quod excesserit, avaritiæ functioni subjicientes. Cur autem tam diversimodè? Nempe ubi ditiores erant Clerici, veluti in Italiâ & Illyrico, intra minorem summam: ubi non adeò divites, veluti in Galliis, intra dimidio majorem, negociari permissum fuit. Jacob. Gothofred. *ad d. l.* 11. Et sic igitur certi positi fuerunt termini, intra quos contineri debuit negociatio Clericorum, ut honesta dici posset. Nec enim non concedenda ea fuit, quod Clericis tum temporis tantæ non suppeterent opes, præsertim in locis tenuioribus, quantæ eis deinceps collatæ fuerunt. Si qua tamen cujusdam negocia-

gocia-

gociatio modum istum excederet, noluerunt Imperatores excessum istum immunem haberi, sed, perinde, ut aliorum mercatorum commercia, lustrali collationi obnoxia esse iusserunt. Quod quidem statui clericali probrosum admodum videbatur, & parum conveniens, aut minus honestum.

XIII. Sanè cùm post annos viginti Arcadius Imperator Clericos in totum propter negotiationem à lustrali collatione immunes esse debere declarasset, in *l. 16. C. Th. de lustr. coll.* & multi ex Negotiatorum corporibus ad Clericorum ordinem se ideò conferrent, ut immunitate Clericis concessâ fruereutur, noluit Imperator id tolerare, sed iussit, ut negotiatores huiusmodi ad alterutrū adigerentur, vel ut negotiationi valedicentes Religioni servirent, vel ut Clericatu discederent, & lustrali collationi subiecti essent, additâ hac insigni sententiâ: *Distincta enim stipendia sunt, religionis & calliditatis.* Quod idem in mente habuisse videtur Constantius Imperator in supra adductâ *l. 15. C. Th. de Episcop.* dum ait: *Reliqui autem, quorum nomina negotiatorū matricula comprehendit eo tempore, quo collatio celebrata est negotiatorum munia & pensationes agnoscant: quippe postmodum Clericorum se cœtibus aggregarunt.* Si rectè utriusq; Imperatoris mentem capio, videntur illi tantùm non pro incompatilibus habere, esse in Clericatu & negotiatorum matriculâ contineri. Agit enim Constantius de illis, qui tempore collationis inferendæ negotiatorum matriculâ comprehensi, sed post istud tempus clericatum adepti fuerant. Quærebatur, utrum illi de collatione tenerentur, propter rationem dubitandi, quia scilicet iam Clerici essent, qui immunes erant à præstationibus. Et decidit Imperator, adhuc teneri, quia scilicet eo tempore, quo collatio celebrata est, negotiatorum matriculâ adhuc comprehensi & sic in mercatorum numero fuerunt, & post istud demum tempus Clericorum se ordini aggregarunt. Habere igitur immunitatem à præstationibus tùm demum locum, quando tempore collationis Clericorum cœtibus aggregati negotiatorum matriculâ non amplius comprehensi essent. Quam autem diversa sint Clericatus & mercatura, Arcadii sententia ostendit, quâ illum religionis, hanc calliditatis nomine designat, & utriusque stipendia distincta esse dicit. Calliditatem enim definit Cicero *de offic. lib. 1.* quod sit scientia, quæ est remota à justitia, & *lib. 3.* quod perversè imitetur prudentiam. Quo significatu vix quisquam eam Clericis tribuere poterit.

XIV. Cæterùm uti prohiberi non possunt Clerici mercaturâ tali, quâ commutatâ emptæ rei formâ aliquod lucellum sibi acquirunt: ita nec alteram illam, quâ non mutatâ formâ res emptæ carius venditur, tempore necessitatis, & ubi aliâs non suppetunt alimenta, prohiberi Clericis posse statuo. Joh. Bapt. Costa *remed. subsid. 73.* Sig. Scaccia *de commerc. §. 1. quest. 7. part. 2. ampl. 11. n. 7.* dum tamen per eam propriis non studeant divi-

divitiis, sed vel necessaria sustentationi familiae suae, vel pauperum indigentiae, *arg. c. gloria 12. q. 2.* Quò imprimis pertinet, quod inter alias virtutes etiam hospitalitas Episcopo commendetur, *1. Tim. III, 2.* Qui si ideò negotiationem aliquam exercent, ut pauperes & egenos hospitio excipere, eisque benefacere queat, non puto id improbari debere aut posse, etiamsi hoc quoque casu lustralem collationem eis imperaverit Valens Imperator *in l. 5. Cod. Theod. de lustral. collat.*

XV. Et sub his circumstantiis enumeratis facillè consentire & adstipulari possum Ludovico Molinae *tract. 2. disp. 342.* aliisque cum eo facientibus, dum statuunt, licere Clericis in Brasilia & Indiis sive Orientalibus sive Ecclesiam plantantibus, & necessario subsidio destitutis, merces in Europà ubi valor & aestimatio earum crescit, mittere atque illic carius vendere, ut inde habere & repetere queant alia sibi necessaria & ad rem peragendam utilia. Vid. Alonf. de Vargas *de stratagem. Jesuitar. pag. 42. 43.* Renat. à Valle *in Hipparch. p. 121.* Aliàs enim facillè continget, quod de Clerico negociatore simpliciter asserit Petrus Blesensis *epist. 17.* Clericus, qui levioze comparat precio, ut vendat carius, filius est avaritia, idololatra pecunia, servus Mammonae, & venundatus sub peccato.

XVI. Cauponariam tamen exercere & in eam rem publicam habere tabernam Clericis ab antiquis temporibus fuit prohibitum, quin & ipsi tabernam talem ingredi prohibiti fuerunt, *can. 9. Concilii Sexti in Trullo habiti.* Nam cum promiscuè, uti commentatur Zonaras *ad can. Apostol. 54.* confluant in cauponam & inhonesti viri & inhonesta mulieres, qui cum talibus conversatur, eorum turpitudinis expers non erit. Nec tamen facere possum cum Theodoro Balsamone, dum *d. can. 9.* quo Clerico cauponariam habere tabernam interdicitur, explicat de exercitio, ita ut habere cauponariam tabernam idem sit, quod exercere cauponiam mercaturam. Si enim, inquit, cauponiam officinam in domino habet, & eam aliis elocat, novum non est, hoc enim etiam apud monasteria & diversas fit Ecclesias. Nec enim quod crescentibus vitiis invaluit & receptum est, illicò ex genere licitorum esse putandum est. Melior est ejusdem Balsamonis doctrina *ad d. can. Apost. 54.* dum ait: Si absolute prohibitum est, ne Clericus cauponiam ingrediatur, multo magis prohibebitur ejusmodi turpem mercaturam exercere vel per se, vel per interpositam personam. Hoc verò ultimum contingit, si taberna aliis elocetur.

XVII. Quæ de Clericis hætenus dicta sunt, ea multo magis ad Episcopos applicari debent. Dum enim Clericis diverforum ordinum præpositus est Episcopus, turpe erit, eum à sibi subjectis circa virtutes superari. Sic namque fert opinio, ut eorum, qui aliis præsunt, minima peccata vulgo videantur maxima, & ut parva vitia eluceant magis, quo majores & præstan-

præstantiores debent esse illi, quibus ista adhærent. Quin etiam acrius ea sæpè efficiunt, cum ab auctoris decus in virtutes potissimum accipiuntur, atq; ad imitandum incitamento sunt, uti loquitur Aurelius Victor in vita Constantini Magni *in Cas. c. 41.* Rectè itaque talium Episcoporum mores perstringit Cyprianus *de lapsis ad Novatianum*: Episcopi plurimi (quos & hortamento esse oportet ceteris & exemplo) divinâ procuratione contemptâ audent procuratores rerum secularium fieri, derelictâ cathedrâ, plebe desertâ, per alienas provincias aberrantes, negociationis questuosa nundinas aucupari, esurientibus in Ecclesia fratribus non subvenire, habere argentum largiter, velle fundos insidiosis fraudibus rapere, usuris multiplicanti bus sævus augere: quidquid non perpeti tales pro peccatis huiusmodi merentur.

CAP. XIII.

Aulas Principum Episcopo non esse sectandas.

Huldericus Huttenus Eques Germanus aulam Principum & vitam aulicam eleganter admodum comparat mari Tyrio, quod impetu rapit, vi detinet, fluctu jactat, infidum, sordidum & instabile, repente turbatum, subito concitatum, inconstans, inquietum nunquam non procellis obnoxium, ventis expositum, tempestate furens, motu æstuans, plenum periculis, plenum exitio, impellens ac inundans, omni monstrorum genere, omnibus refertum portentis. Oportet in curiâ, ut Aneas Sylvius *de curial. miser.* loquitur, obsequi omnibus, communicare quod habes, servire temporibus, versare naturam & tegere, nec non te ipsum huc & illic torquere & flectere: cum tristibus severe, cum remissis jucunde, cum senibus graviter, cum juvenibus comiter, cum facinorosis audacter, cum libidinosis luxuriose vivere: quod nisi feceris, nec magnus in curiâ, nec diuturnus esse poteris.

II. Si quis jam Episcoporum mores, quales esse debent, & quales Apostoli descripserunt, ad istam aulicorum vitam comparaverit, non majorem ullibi dissensionem & discrepantiam inveniet, & adversa atque contraria omnia observabit. Si enim pacem quærere, si otium honestum diligere, si sibi & proximo vivere, si salutem animæ quærere, si sobrius, prudens, modestus & irreprehensibilis esse velit Episcopus, fugienda ei sunt atria regum & aulici tumultus, in quibus nec requies, nec bonarum artium exercitatio nec virtutis amor aliquis regnat; sed avaritia, libido, ingluvies, crudelitas, crapula, invidia & ambitio dominatur. Quibus vitiis qui sit deditus, nullo se poterit argumento tueri, quin apud Viros cordatos pessimus esse convincatur Christianus. Et sanè vix ullam reperies aulam tam modestam.